

EEN GEMEENTELIJKE HERINDELING DIE NIET DOORGING.

Lies Haan-Beerends

Toevalligerwijs las ik de tekst, gepubliceerd in het weekblad Utrecht in Woord en Beeld van 23 maart 1934, waarin de volgende zinsnede voorkwam: „*De minister van binnenlandsche zaken heeft beslist: de grenswijziging is voorloopig van de baan, alles blijft zoo als het tot nu toe is geweest!*”

Er werd verhaald over de grote vreugde die vanwege dit bericht in de randgemeenten van Utrecht heerste. Die hadden zich in de voorgaande periode vanwege de plannen voor gehele of gedeeltelijke annexatie ten behoeve van de gemeente Utrecht in hun bestaan bedreigd gevoeld. Beschreven werd de feestvreugde op 14 maart 1934 in De Bilt. Het noodde mij eens dieper te spitten om zodoende te achterhalen wat er allemaal aan die vreugde vooraf ging.

Allereerst besloot ik de notulen van burgemeester en wethouders en van de raad er op na te slaan. De altijd hulpvaardige mensen van het gemeentearchief van De Bilt reikten mij moeiteloos de verder gewenste documentatie aan.

Uit de notulen van de vergadering van burgemeester en wethouders van donderdag 29 juni 1933 bleek, dat er op 15 juni een ontwerpvoorstel was binnengekomen over het gezochte onderwerp. Het betrof een door Gedeputeerde Staten van Utrecht voorgestelde grenswijziging die zou moeten ingaan op 1 mei 1934. De gemeente De Bilt diende daarbij, net als Zeist en Bunnik, grond af te staan aan de gemeente Utrecht. De gemeente Utrecht was al tientallen jaren bezig met pogingen

haar grondgebied uit te breiden, iets dat tot dan toe niet gelukt was. Meerdere malen was daarbij ook de wens uitgesproken in oostelijke richting fors uit te breiden. Bij het laatste voorstel, gedaan in 1930, ging Utrecht zelfs zover, dat volgens haar mening niet alleen De Bilt, maar ook Bilthoven, Bosch en Duin en Bunnik aan Utrechts grondgebied toegevoegd zouden moeten worden. Dat voorstel had niet de instemming van Gedeputeerde Staten verkregen, waarna deze met een ander voorstel tot grenswijziging kwamen, iets wat de gemeente Utrecht allerminst zinde.

Gedeputeerde Staten berichtten de raad van de gemeente de Bildt (destijds door die instantie altijd zo geschreven zijnde en daardoor een meningsverschil betreffende de schrijfwijze vormende met de gemeente, die De Bilt de juiste schrijfwijze achtte) het volgende:

„Gelijk U bekend is, is sinds jaren aanhangig geweest het vraagstuk van de uitbreiding van Utrechts grenzen naar het Oosten. Na rijpe overweging zijn wij tot de slotsom gekomen, dat eene grensverlegging in deze richting beperkt moet blijven tot hetgeen noodzakelijk is.”

Wat Gedeputeerde Staten noodzakelijk achtten blijkt uit de volgende omschrijving:

„Bij de gemeente Utrecht wordt gevoegd van de gemeente de Bildt het gedeelte, gelegen zuid-westelijk en zuidelijk van eene lijn, loopende van het punt in het midden van de Hoofddijksche wetering op de bestaande grens tusschen de gemeenten de Bildt en Maartensdijk in zuid-oostelijke en oostelijke richting langs het midden van genoemde wetering tot aan den

Bunninkschen weg, aldaar kadastraal bekend gemeente de Bildt, sectie C, nr.1045, daarna in zuidelijke richting langs de westelijke kadastrale scheiding van genoemd perceel (= Oostbroek) en van het verlengde daarvan tot aan de bestaande grens tusschen de gemeenten de Bildt en Zeist in het midden van de Bisschopswetering."

De hierbij afgedrukte kaart maakt duidelijk om welk gebied het gaat.

De reden die Gedeputeerde Staten opgaven waarom deze grenswijziging nodig zou zijn doet en deed enigszins lachwekkend aan: „Voor eene gemeente als Utrecht is het dringend noodig te voorkomen, dat aan haar rand inrichtingen van vermaak, als circussen en lunaparken worden opgesteld, welke zij meent binnen hare grenzen niet te mogen toelaten, doch die dan niettemin even over haar grens verschijnen en door Utrechtsche ingezetenen worden bezocht. Deze ongewenschte toestand is alleen te vermijden door dergelijke onmiddellijk aangrenzende gebiedsdelen van andere gemeenten bij Utrecht te voegen. Daarom meenen wij, dat het deel van de gemeente de Bildt, in omschrijving en kaart vermeld, bij Utrecht dient te komen.” Waren Gedeputeerde Staten werkelijk de mening toegedaan dat de Utrechters niet naar circussen of lunaparken zouden gaan wanneer die achter nieuw getrokken

gemeentegrenzen lagen? Was de gemeente Utrecht werkelijk zo preuts dat ze haar ingezetenen meende te moeten behoeden voor deze "verderfelijke" bezigheden van vermaak? Het is haast niet te geloven. De tijden waren kennelijk nog niet hard veranderd. In de achttiende eeuw had de vroedschap van Utrecht, onder druk van de toenmalige Eerwaarde Kerckenraad, zich ook uitgesproken tegen circussen en lunaparken. In de overdruk van het door mr.P.H. Damsté geschreven artikel "Een gedwarsboomde koorddanser", verschenen in het jaarboekje Oud-Utrecht 1969 is te lezen dat koorddanser P. Magito in 1756 had willen optreden met zijn groep "Coordedansers, Springers, Voltiseerders etc" op de jaarmarkt van Utrecht. Op zijn verzoek werd afwijzend beschikt. "Comedies, dansers en andere Gode onwelgevallige spelen" dienden binnen de stadsgrenzen niet toegelaten te worden. Men ging zelfs zover, dat toen P. Magito daarna op Bilts grondgebied zijn tenten had opgeslagen om daar voorstellingen te geven het hem verboden werd plakken aan te (laten) plakken. Het boekverkopersgilde werd zelfs verboden "Biljetten van Notificatie wegens publicque vertoningen van Coordendansers, Commedien en andere Speelen hoe genaamd, dewelcke buiten de Jurisdiction van deeze Stad jegenswoordig of in 't vervolg mogten werden gehouden, te drukken of uijt te geven, op een poenaliteit van vijftig gulden ten behoeve van dezer Stads Aalmoeseniens Kamer". Ook de stadsaanplakker en de portiers van de stadspoorten zouden gestraft worden wanneer zij dergelijke biljetten in de stad, in de stadsvrijheid of aan de poorten zouden aanplakken of doen aanplakken. Het werd de koorddanser Magito in 1756 niet gemakkelijk gemaakt, temeer daar ook de Biltse ambachtsheer officieel bezwaar had aangetekend bij het Hof te Utrecht, vanwege het feit dat bedoelde heer Magito op zijn rechtsgebied was neergestreken zonder hem als ambachtsheer permissie te hebben gevraagd!

In 1756 golden er dus blijkbaar strenge normen en waarden in Utrecht. En volgens Gedeputeerde Staten was dat dus kennelijk in 1933 nog het geval, iets wat door de gemeente Utrecht in later binnengekomen correspondentie werd tegengesproken.

De gemeente Utrecht was trouwens zeer verbolgen over de door Gedeputeerde Staten voorgestelde grenswijzigingen. Zij had, eveneens op 15 juni 1933, een verzoekschrift naar Hare Majesteit de Koningin verzonden waarin met klem werd verzocht aan de Staten-Generaal een wetsvoorstel te doen betreffende de vergroting van de gemeente Utrecht, overeenkomstig het door burgemeester en wethouders bij de Gedeputeerde Staten van Utrecht ingediende voorstel van 23 augustus 1930. Utrecht wenste, behalve grenswijziging in oostelijke richting, ook toevoegingen aan haar gebied van gedeelten van de gemeenten Zuilen, Westbroek, Achttienhoven, Maartensdijk, Oudenrijn, Jutphaas en Houten. Voor wat betreft de westelijke uitbreiding hadden Gedeputeerde Staten niet echt afwijzend gereageerd. De uitbreiding in oostelijke richting stuitte echter op tegenstand en werd door Gedeputeerde Staten niet ingewilligd. In het verzoek aan Hare Majesteit werd opgemerkt, dat Utrecht zich niet bij een *"partiële afdoening"* wenste neer te leggen. Iedere oplossing die niet aan de door haar voorgestelde oostelijke uitbreiding voldeed zou *"onaannemelijk"* verklaard worden. De door Gedeputeerde Staten voorgestelde uitbreiding in oostelijke richting had voor het overgrote deel betrekking op een gebied dat gelegen was binnen de z.g. verboden kringen, waardoor er op dat gebied niet gebouwd zou mogen worden. Juist door die verboden kringen achtte Utrecht het noodzakelijk aan oostelijke zijde een groter gebied toegewezen te krijgen waar men vooral duurdere woningbouw wenste te realiseren (De Bilt, Bilthoven, Bosch en Duin, Bunnik). De

gemeenteraad van Utrecht verzocht met *"den grootsten klem"* Harer Majesteits medewerking in deze kwestie, temeer daar dit vraagstuk al sedert 1911, helaas steeds zonder resultaat, aan de orde was.

Op 27 juli 1933 liet de raad van Utrecht de Gedeputeerde Staten officieel weten dat ze zich, gezien de voorgestelde geringe uitbreiding naar het oosten, niet met het door dat college opgestelde plan betreffende grenswijziging kon verenigen *"zulks zoowel in samenhang met het plan Zuilen c.a. als los daarvan"*.

Blijkens de notulen van de vergadering van burgemeester en wethouders van De Bilt van 26 juli 1933 was ook het door de gemeente Utrecht opgestelde plan van grenswijziging in De Bilt binnengekomen. Gedeputeerde Staten vroegen de Biltse raad haar gevoelen daaromtrent uit te spreken. Ook de commissie van ingezetenen van De Bilt werd geacht voor 15 oktober van hun gevoelens te doen blijken.

Burgemeester en wethouders stuurden op 11 september een concept naar de raad, welk concept tijdens de raadsvergadering van 18 september 1933 aan de orde kwam. Dit concept behelsde het door de Staten opgestelde plan. De discussie duurde niet al te lang. Over het algemeen was men het in de raad eens met het door Gedeputeerde Staten gedane voorstel. Het voorstel van de gemeente Utrecht leidde immers tot een gehele annexatie van De Bilt en Bilthoven. Wel opperde de heer Troostheide van de Anti Revolutionaire Partij dat hij Gedeputeerde Staten geen hulde kon brengen betreffende het motief van de voorgestelde grenswijziging. Hij achtte het naïef en gezocht, dat een circustent of lunapark als argument werd aangevoerd. Zo lang de gemeente bestond had slechts éénmaal een circustent in dat gebied gestaan! De heer Troostheide was echter bang, dat wanneer Utrecht de fortengordel

kreeg toegewezen, men letterlijk over een barrière heen was, waardoor het in de toekomst voor Utrecht makkelijker zou worden de grenzen meer in oostelijke richting te verleggen. Hij vond dat burgemeester en wethouders wel wat al te gemakkelijk 230 ha weggaven. Hij stemde dus tegen. Na stemming bleek dat het conceptrapport met tien tegen drie stemmen werd aangenomen. Ook de heren Pelt en Schimmel hadden tegengestemd.

Op 20 september zonden burgemeester en wethouders van De Bilt een uitgebreide brief aan de raad betreffende het door Utrecht gedane voorstel. Daarover werd tijdens de openbare raadsvergadering van dinsdag 26 september zeer uitvoerig gediscussieerd. De heer Lucassen gaf als eerste een uitgebreide uiteenzetting, waarbij hij opmerkte het zeer ongewenst te achten dat De Bilt na annexatie een soort satellietstad van Utrecht zou worden. Binnen de verboden kringen was het immers verboden te bouwen. Ook de commissie van ingezetenen van de gemeente Utrecht was in 1924 van oordeel dat vorming van zo'n stadsdeel ongewenst zou zijn. Zij schreef hierover het volgende: *„Nadat vast is komen te staan, dat twee ministers van defensie de verboden kringen niet willen opheffen, moet Utrecht in figuurlijke zin een polsstok nemen om vanuit Utrecht over de verboden strook heen, naar de satellietstad te springen. We hopen dat onze gemeente voor deze krachttoer gespaard zal worden.”* De heer Lucassen merkte verder op, dat niet alleen de Utrechtse burgers de bezwaren inzagen, maar dat ook burgemeester en wethouders van Utrecht in 1925 de mening waren toegedaan dat het beheer en het dagelijks toezicht bezwaarlijk zouden zijn gezien de grote afstand. In 1932 echter is de mening van het Utrechtse college kennelijk gewijzigd. De verboden kringen zouden een blijvende groene gordel vormen tussen de stadse bebouwingen, slechts doorkruist door enkele verbindingswegen die het militair gezag toelaatbaar achtte. Zo wilde

men in Utrecht van de nood een deugd maken. De heer Lucassen was de mening toegedaan, dat Utrecht een vergaande uitbreiding naar het oosten wilde om daar dure woningbouw te kunnen realiseren. Binnen de toenmalige gemeente Utrecht zou daar geen geschikte ruimte voor zijn, iets wat de heer Lucassen betwijfelde. Er stond in Utrecht volgens hem een groot aantal patriciërshuizen leeg. Het naar buiten trekken van de beter gesitueerden had volgens hem te maken met de *”zucht het drukke stadsgedoe te ontvluchten voor het veel rustiger en gezondere buiten wonen”*. De echte reden waarom Utrecht o.a. de gemeente De Bilt zou willen annexeren was het feit dat aan het Utrechts annexatieplan een compensatiegedachte ten grondslag lag. De Bilt moest een equivalent vormen voor de annexatie van Zuilen. Utrecht had al jarenlang geld geïnvesteerd in de gemeente Zuilen. In 1916 telde die gemeente 1500 inwoners. De gemeente Utrecht kocht kort nadien 30 ha grond, liggende tussen het Merwedekanaal en de spoorlijnen Amsterdam / Rotterdam. Utrecht wilde daar industrie vestigen (o.a. Werkspoor). Utrecht had de grond bouwrijp helpen maken waarna er vele arbeiderswoningen gebouwd werden. Utrecht maakte de bouw mogelijk door 98% voorschot op de bouwsommen te verlenen en de grond in erfpacht te geven. Utrecht leverde in Zuilen gas en electra, de Utrechtse waterleiding zorgde voor het water en de Utrechtse reinigingsdienst hield de straten in Zuilen schoon. Feit was, dat de bevolking van Zuilen anno 1930, toen 14.000 zielen tellende, voornamelijk uit arbeiders bestond. Utrecht wenste volgens de heer Lucassen compensatie. Op de hogere zandgronden zou dure villabouw mogelijk zijn. Maar deze compensatiegedachte mocht volgens hem nooit een reden zijn om De Bilt dan maar te annexeren. Hij vroeg zich bovendien af, of Utrecht zo'n grote gebiedsuitbreiding echt nodig had. Het Utrechtse voorstel beoogde een uitbreiding van 10.000 ha.!

De bevolkingsaanwas van de grote steden, en dus ook van Utrecht, liep echter terug. De forenzengemeenten stegen sterk. De verbeterde verkeersvoorzieningen en de opkomst van de auto maakten het mogelijk, gezond buiten te gaan wonen. De heer Lucassen merkte verder nog op dat wanneer De Bilt bij Utrecht gevoegd zou worden de lasten voor de Biltse burgers aanmerkelijk zouden worden verhoogd. Hij vond dus dat de Biltse raad zich met volle kracht tegen "*den Utrechtschen landhonger*" diende te verzetten en hij sprak de wens uit dat de Kroon onze gemeente zelfstandig zou laten voortbestaan.

Ook de andere raadsleden waren de mening toegedaan dat het Utrechtse annexatieplan geen doorgang mocht vinden. Ook de heer Troostheide was ditmaal positief. Zijn fractie was eveneens de mening toegedaan dat Utrecht voor Zuilen in oostelijke richting compensatie zocht.

De heer Ter Laan van de S.D.A.P. zei dat zijn fractie ook tegen het plan Utrecht zou stemmen al werd door zijn partij annexatie niet bij voorbaat verworpen. De S.D.A.P. hield immers altijd in eerste instantie het algemeen belang in het oog. Wanneer Utrecht het aannemelijk had kunnen maken dat de uitbreiding in oostelijke richting beslist nodig was dan had men waarschijnlijk een ander standpunt ingenomen. Maar de stad Utrecht had daarvan geen bewijs geleverd. De heer Ter Laan gaf de discussie een heel andere wending. De bevolking van Zuilen bestond voornamelijk uit arbeiders en er waren dientengevolge in Zuilen veel arbeiderswoningen gebouwd. De gemeente De Bilt miste juist de benodigde arbeiderswoningen, iets wat de gemeente Utrecht in de toekomst wel eens als argument zou kunnen gebruiken voor verdere uitbreiding in oostelijke richting. De werknemers van Inventum, Hagen, Olland, Heybroek, Berg en Bosch waren voor het overgrote deel woonachtig in Utrecht omdat onze gemeente die mensen

geen passende woonruimte kon bieden. De heer Troostheide was het eens met het feit, dat er in De Bilt te weinig woonruimte was voor arbeidersgezinnen.

De voorzitter merkte op dat volgens hem de S.D.A.P. het verkeerd zag. De annexatie had zijns inziens niets te maken met het aantal arbeiderswoningen in De Bilt. De voorzitter was zelfs de mening toegedaan, dat de fabrikanten voor passende woonruimte voor hun personeel dienden te zorgen. Na nog wat gesteggel over dit kennelijk heikele onderwerp kwam de voorzitter tot de conclusie, dat alle raadsleden tegen het annexatieplan van Utrecht waren, maar dat er nog verschillende argumenten aan het conceptadvies van burgemeester en wethouders dienden te worden toegevoegd.

In de brief die burgemeester en wethouders van De Bilt op 27 september 1933 aan de Heren Gedeputeerde Staten van Utrecht richtten werd het gevoel van de Biltse raad betreffende het door de Staten gedane voorstel naar voren gebracht. Slechts drie raadsleden konden zich niet met het plan verenigen. Over het algemeen oordeelde men positief. Zelfs het motief werd in die brief niet echt aangevochten, alhoewel de opmerking „*weliswaar is onze raad niet ten volle overtuigd, dat deze gebiedsuitbreiding van Utrecht in alle opzichten het effect zal sorteeren, hetwelk Uw College daarmede beoogt*” een oplettende lezer genoeg duidelijk gemaakt kan hebben. Er werd in bedoelde brief ook verwezen naar de mogelijke annexatie van Bunnik. Deze zou een logisch vervolg zijn op het feit, dat de gemeente Utrecht al in het bezit was van het in Bunnik gelegen landgoed Rhijnauwen.

In De Bilt was men de mening toegedaan dat dat toch niet als reden kon worden opgevoerd om Bunnik dan maar aan Utrecht toe te wijzen: „*Principieel acht de raad de Uwerzijds aangevoerde omstandigheid echter geen argument voor grenswijziging, daar het in abstracto ongewenscht is te achten, dat een*

gemeente uitbreiding van haar gebied kan hebben te danken aan het zich verschaffen van onroerend goed, dat buiten haar grenzen is gelegen, en dat zij uit den aard der zaak in zuiver privaatrechtelijken eigendom verworven heeft."

Op 12 oktober schreven zowel de Biltse gemeenteraad als de commissie uit de ingezetenen der gemeente De Bilt een brief aan Gedeputeerde Staten van Utrecht, ditmaal met betrekking tot het door Utrecht gedane voorstel, welk plan aan de Kroon was voorgelegd. De Utrechtse commissie uit de ingezetenen had zich, eveneens bij brief van 12 oktober, achter het door de Utrechtse raad voorgestelde plan-1930 geschaard.

De Biltse commissie uit de ingezetenen maakte in haar brief aan de Gedeputeerde Staten duidelijk dat het haars inziens alleen wenselijk kon zijn grond aan een z.g. moedergemeente toe te wijzen, wanneer er aaneengegroeide bebouwing was. Maar er was in onze gemeente in het geheel geen sprake van bebouwing die tegen de gemeente Utrecht aangegroeid was. Niet voor wat betreft het dorp De Bilt, maar nog minder voor de dorpskern Bilthoven. Bovendien breidde Bilthoven zich niet in westelijke maar in noordoostelijke richting uit. De commissie was eveneens de mening toegedaan dat de compensatiegedachte de oorzaak was van de Utrechtse wens betreffende annexatie: *„Thans is Bilthoven om haar in het algemeen goed gesitueerde bevolking een der meest begeerde deelen van het plan Utrecht 1930, en moet dienen om Utrecht weder aan de noodige belastingpenningen te helpen."* De commissie uitte zich zelfs nog duidelijker, met verwijzing naar de beoogde toevoeging van het tot de gemeente Zeist behorende Bosch en Duin: *„Als zoodanig is de ontworpen grens van Utrecht dan ook volkomen willekeurig en had het gemeentebestuur van Utrecht met even veel of weinig reden de geheele Oosterhelft der provincie kunnen verlangen."* Het leek er bovendien op dat

de Biltse commissie Utrecht heeft willen behoeden om niet nog verder in de financiële problemen te komen. Zij wees op de kosten die er allemaal om de hoek zouden komen kijken wanneer Utrecht dat grote gebied zou worden toegewezen: *„Indien men zich realiseert, dat politietoezicht, bevolkingscontrole, onderhoud van wegen en openbare gebouwen, reiniging, bouw- en woningtoezicht enz. van Utrecht uit moeten geschieden, dan lijdt het geen twijfel of de compensatie-illusie zal blijken een schromelijke misrekening te zijn geweest."* Ook oud zeer moest nog worden weggepoetst. De Utrechtse commissie uit de ingezetenen schreef in 1924 aan Gedeputeerde Staten: *„Helaas zijn allerlei sporen waar te nemen, waaruit de gebrekkige leiding blijkt, die zooals bezwaarlijk anders is te verwachten, het dorpsachtige gemeentebeheer van de Bilt slechts bij machte is geweest bij den snelgegroeiden uitbouw te geven."* Daar de gemeente Utrecht bedoeld rapport ook aan de Kroon als bijlage had meegestuurd, wilde de Biltse commissie met klem erop wijzen dat zij ervan overtuigd was dat de Biltse overheid voldoende bevoegd en bekwaam was om de gemeente in haar groei te leiden. Met de verlangens der inwoners werd zoveel mogelijk rekening gehouden en bij het gemeentebestuur viel duidelijk een streven waar te nemen om, naast het behoud van het landelijk karakter van de gemeente, de inwoners zoveel comfort te verschaffen als de openbare middelen toelieten. Het zal de lezer niet verbazen, dat de commissie de mening was toegedaan dat elke medewerking aan het Utrechtse plan diende te worden ontzegd. De door de raad geschreven brief bevatte grotendeels dezelfde argumenten. Uitgebreid werd ingegaan op wat er onder regularisatie en compensatie verstaan werd. Van regularisatie was voor wat betreft onze gemeente beslist geen sprake. De Biltse raad vond, dat De Bilt niet als compensatie zou mogen dienen om Utrecht weer aan een harmonische opbouw van

haar bevolking te helpen. Bovendien was het grondgebied van Utrecht tussen 1920 en 1930 al van 546 ha tot 828 ha uitgebreid, terwijl de bevolkingsgroei niet in vergelijkbare mate was toegenomen. Een zo grote gebiedsuitbreiding als door Utrecht gewenst, was dus allerminst noodzakelijk. De raad was dan ook van oordeel, net als de commissie van ingezetenen, dat elke medewerking aan het plan ontzegd moest worden.

De commissie uit de ingezetenen van De Bilt gaf bij brief van 13 oktober 1933 Gedeputeerde Staten haar gevoelens te kennen betreffende het door dat college gedane voorstel. Daarin werd het motief in eerste instantie twijfelachtig genoemd. Bovendien werd opgemerkt dat de toenmalige Biltse burgemeester ook geen inrichtingen van vermaak in zijn gemeente toestond. Maar dat was, zoals de commissie zelf schreef, een argument van vergankelijke waarde. Al had men nog wat op- en aanmerkingen, toch had de commissie geen overwegende bezwaren betreffende het door Gedeputeerde Staten voorgestelde plan. De alom geuite mening was, liever een relatief klein stuk van zijn grondgebied te verliezen (230 ha, zijnde een tiende van de toenmalige gemeente), dan volledig in Utrecht op te gaan.

Een lange tijd van wachten brak aan. Zowel in de notulen van burgemeester en wethouders als in die van de Biltse raad viel er maanden niet veel te lezen over de gemeentelijke herindeling.

In de raadsvergadering van 21 februari 1934 kwam het onderwerp weer even ter tafel. De voorzitter merkte toen op: *„Wat de annexatie betreft, leven wij nog in het onzekere. In onzen tijd, waar zoo groote aandacht wordt geschonken aan onderlinge samenwerking, waar de politiek van het geweld tussen de volkeren terecht wordt veroordeeld, daar mag het verwondering baren, dat de expansiezucht van een gemeente, die op gelijke lijn mag*

gesteld worden met de handelingen van sommige rijken, niet méér algemeen wordt veroordeeld. Wel mogen wij, gezien het standpunt van Gedeputeerde Staten, goede hoop koesteren voor de toekomst. Wij hopen en vertrouwen, dat de Minister van Binnenlandsche Zaken onze redelijke wenschen om een zelfstandige gemeente te blijven zal billijken en goedkeuren.”

Werd hier de expansiedrift van Utrecht met die van Duitsland vergeleken? Men kon toen nog niet bevroeden hoe pijnlijk dat later ervaren zou kunnen worden.

De ongerustheid en de onvrede duurden gelukkig niet lang meer. Op 6 maart kwam bij burgemeester en wethouders van De Bilt de bevrijdende brief binnen van Gedeputeerde Staten van Utrecht. De minister van Binnenlandse Zaken achtte de tijd nog niet aangebroken om tot een definitieve beslissing betreffende grenswijziging ten behoeve van Utrecht te komen. Er dienden eerst betere oplossingen gezocht te worden die minder weerstand bij de omringende gemeenten zouden oproepen.

Het zou tot 1954 duren voordat er daadwerkelijk een gemeentelijke herindeling plaatsvond, waarbij onze gemeente grond ten zuiden van de Hoofddijk aan Utrecht moest afstaan ten behoeve van het universiteitscentrum.

De Biltse Harmonie omlijstte de feestvreugde muzikaal

Het christelijk kinderkoor "De Zangklasse" met vaandel en burgemeester Van den Borch

Na ontvangst van de heuglijke brief barstte de feestvreugde los. De Bilt bleef als zelfstandige gemeente bestaan!

Dat moest gevierd worden. De Biltse burgerij werd opgeroepen om aan een feestelijke optocht deel te nemen op woensdagavond 14 maart, waarna er in de zalen en in de tuin van hotel Poll een feestelijke avond zou volgen. Aan die oproep hadden de Bilttenaren volgens het bericht, verschenen in het weekblad Utrecht in Woord en Beeld, uitgebreid gevolg gegeven. De fakkeloptocht had veel bekijks gekregen. De plaatselijke verenigingen hadden in groten een klinkende feestrede gehouden, waarbij hij de wens uitsprak dat in de toekomst de getale acte de présence gegeven. De Biltsche Harmonie had de feestvreugde muzikaal omlijst en het christelijk kinderkoor "De Zangklasse" had veel bewondering geoogst vanwege het met feestelijke guirlandes omhangen vaandel. In Hotel Poll had burgemeester Van den Borch randgemeenten goed mochten samenwerken met de stad Utrecht:

„Een bloeiende hoofdstad van onze provincie is een aantrekkingskracht voor onze gemeente, een welvarende provincie met aantrekkelijke villadorpen vormt de machtige factor voor den bloei van de stad. Het eene zal niet groeien zonder het andere”.

Aldus de burgemeester. Alle eerder gesproken lelijke woorden waren kennelijk vergeten. Men wilde met een schone lei beginnen!

Bronnen:

- overdruk van artikel van mr.P.H.Damsté, verschenen in het Jaarboekje *Oud-Utrecht 1969* getiteld "Een gedwarsboomde koorddanser".
- notulen van de vergaderingen van burgemeester en wethouders van de gemeente De Bilt 1933-1934.
- notulen van de vergaderingen van de raad van de gemeente De Bilt 1933-1934.
- Gemeentearchief De Bilt, stukken betreffende grenswijziging GAB inv.nr.2.07.151.
- bundel met teksten, verschenen in *Utrecht in Woord en Beeld*, samengesteld door Jan van der Heijden.
